

สันตติ

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันเป็นปัญหา เขาถามปัญหาไว้ไง จะตอบให้มันจบแล้วจะเอาของใหม่มาตอบอีก

ถาม : อันนี้มันปัญหาที่ ๕๘ ขอบุบายในการพิจารณากายและสู่วิเวทนา โยมมีโอกาสดับวช ๔ พรรษา จำพรรษาอยู่ที่เมืองกาญจน์ มีโอกาสดับฟังเทศน์เมื่อไม่นานมานี้ ชอบมาก มีเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยในการปฏิบัติ เกิดกำลังใจปลุกใจให้มีความเพียร ขอโอกาสให้ท่านอาจารย์ให้ขอบุบายในการพิจารณา การปล่อยวาง เพราะปฏิบัติมาหลายปี โยมเดินจงกรม นั่งสมาธิ ไม่ทราบว่า จะทำอย่างไร ไม่ให้เนิ่นช้า ขอให้ท่านช่วยอนุเคราะห์แก้โยมด้วย เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป โยมกราบขอให้ตอบผ่านทางเว็บไซต์

หลวงพ่ : อันนี้พูดถึงการต่อสู้กับเวทนา การพิจารณากายและการต่อสู้กับเวทนา การพิจารณากาย มันพิจารณากายได้ โดยพื้นฐานนะ การพิจารณากายนี้ครูบาอาจารย์หลายองค์ท่านจะสอนเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ แล้วในวิสุทธิมรรคเห็นใหม่ ให้ไปเที่ยวป่าช้า เรามีความเข้าใจผิดกันว่า การพิจารณากายนั้นคือการวิปัสสนา การพิจารณากายโดยข้อเท็จจริง การพิจารณากายที่เรากำลังพิจารณาด้วยกันอยู่นี้มันเป็นสมถะ เช่น หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านพูดบ่อย ให้พิจารณากาย ให้กำหนดไปตามข้อกระดูก เห็นใหม่ ให้จิตเรานี้อยู่ตามข้อกระดูก ถ้าจิตนี้มันอยู่ในข้อกระดูกนะ มันไปตามโครงสร้างของร่างกายได้เป็นชั่วโมงๆ นั่นจะเป็นสมถะ

เราพิจารณานะ เราก็บังคับให้จิตเรานี้ นึกถึงข้อนิ้ว ข้อศอก ข้อมือขึ้นไปเรื่อยแล้วให้ไปตามข้อ ไปตามกระดูก ถ้าเรานี้ได้ตลอด หมุนวนอยู่ในร่างกายโดยที่มันไม่แลบ ไม่แลบออกไปนอก นั่นคือสมาธินะ นั่นคือสมถะ ถ้าจิตมันหมุนวนอยู่ในร่างกายนี้

เรายังคับให้อยู่ในร่างกาย มันก็เหมือนกับการกำหนดพุทโธ โดยหลักการทำสมาธิคือทำสมาธิ แต่โดยอุบายวิธีการว่าเราจะใช้อะไรเท่านั้นเอง แต่ถ้ากำหนดตามข้อกระดูกไปเรื่อยๆ คือจิตมันเอากระดูกนี่เป็นที่อาศัยไง เหมือนกับคำบริกรรมเมื่อกี้ที่ว่าเห็นไหม บอกว่าพุทโธๆ เพื่ออะไร พุทโธทำไม พุทโธก็คือแก้วน้ำไง พุทโธๆ มันเป็นภาชนะใส่ ถ้าพุทโธไปเรื่อยๆ มันจะมีน้ำ ถ้าไม่มีแก้วน้ำมันก็ใส่น้ำไม่ได้ แต่นี่พอเรากำหนดดูกันเฉยๆ เราปล่อยเฉยๆ มันไม่มีอะไร ไม่ได้บรรจุไว้ไง บรรจุอะไร บรรจุความรู้สึกของเราตอนนี้เรามีธาตุรู้ณะ เรามีพลังงานนะ แต่พลังงานนี้มันกระจายตัวออกตลอดเวลา เหมือนไฟฟ้า ไฟฟ้าสถิตบนอากาศมันก็มีของมัน แต่เราเอามาใช้สอยประโยชน์อะไรได้ละ เราจะใช้ไฟฟ้า เราก็ต้องมีเครื่องปั่นไฟฟ้าขึ้นมาเห็นไหม แล้วเรามีทั้งสายส่ง เพื่อเอาสายส่งนี้ไปให้เกิดประโยชน์

นี่ก็เหมือนกัน เราพุทโธๆ ก็เพื่อเหตุอันนั้น ฉะนั้นการพิจารณากาย ให้ออกอุบายในการพิจารณากายและสู้กับเวทนา ฉะนั้นเราจะบอกพื้นฐานก่อน การพิจารณากาย การกำหนดดูกายต่างๆ มันเป็นสมณะ เพราะเหตุใด สมณะเพราะจิตของเรายังไม่สงบ เหมือนกับแก้วน้ำนี้ยังไม่มีย้ำน้ำ เห็นไหม เขามีแก้วน้ำแก้วหนึ่งตั้งไว้มีน้ำเต็มแก้วเลย เราก็ถือแก้วไว้ใบหนึ่ง เราก็มีแก้วเหมือนกัน แก้วของเขามีน้ำ แต่แก้วของเราไม่มีน้ำ

นี่ก็เหมือนกัน ก็พิจารณากายเหมือนกัน แต่เขาพิจารณากายเพราะว่าเขามีแก้วน้ำ เขาน้ำเต็มแก้วอยู่แล้วใช่ไหม น้ำเต็มแก้ว น้ำเต็มโถเลย เขาเทใส่โองใส่ไห เขาเทใส่ภาชนะ ใส่กระทะ ใส่หม้อ เขาจะต้มแกงกินได้เลย เรามีแก้วอยู่ใบหนึ่งนะเราก็เทลงไป มันมีแต่อากาศ เทไปไม่มีอะไรเลย นี่ก็เหมือนกัน การพิจารณากายนั้นถ้าจิตมันสงบแล้วคือแก้วน้ำนั้นมีย้ำน้ำ ฉะนั้นนั่นคือการพิจารณากาย

การสู้กับเวทนา เห็นไหม เวทนาเกิดขึ้นมา พุทโธๆ เวทนาเกิดขึ้นมา ถ้าจิตเราไม่มั่นคง ก็เหมือนกับแก้วน้ำเปล่า มันไม่มีกำลัง พอเวทนาเกิดขึ้นมา แล้วบอกให้สู้กับเวทนา ยิ่งสู้ก็ยิ่งเจ็บ เห็นไหม แต่ถ้ามีน้ำเห็นไหม แก้วเรามีน้ำ จิตเรามีกำลัง พอมันมีกำลังของมัน เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา เพราะว่าแก้วน้ำกับน้ำมันคนละส่วนกัน ฉะนั้นเวทนาจับเรามันก็คนละส่วนกัน พอคนละส่วนกันเห็นไหม แก้วน้ำกับน้ำมันไม่ใช่ภาชนะชิ้นเดียวกัน เวทนาจับจิตมันไม่ใช่อันเดียวกัน ถ้าจิตมันมีกำลังขึ้นมา จิตมัน

สามารถจะพิจารณาเวทนาของมันได้ มันใช้ปัญญาแยกแยะได้ว่า เวทนามันมาจากไหน
เมื่อก่อนมันไม่มีมันมาจากไหน เวลามันมีแล้วมันมาจากไหน

สิ่งต่างๆ พอมันพิจารณาไปแล้ว ด้วยปัญญามันจะขาดได้ มันจะปล่อยวางได้ แต่
ถ้าในแก้วมันไม่มีน้ำเห็นใหม่ เพราะแก้วกับอากาศในแก้วมันก็เป็นอันเดียวกัน เวลาจิต
เราไม่มีกำลัง เวลาเวทนาเกิดขึ้นมา เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา มันเป็นขึ้นเดียวกัน
มันจะไม่ใช่อะไรล่ะ มันก็ยิ่งเจ็บสิ ยิ่งพิจารณาเวทนาจึงยิ่งเจ็บ โอ้อโฮ ยิ่งเจ็บก็ยิ่งปวด ยิ่ง
ปวดเพราะอะไร เพราะมันไม่มีกำลังเห็นใหม่

เราจะบอกว่าพื้นฐาน เราศึกษาปริยัติกัน พอเราใช้ความรู้สึกของเราพิจารณาภาย
พิจารณาเวทนา เราก็คิดว่ามันเป็นวิปัสสนา เราถึงบอกว่าสติปัญญา ๔ นี้โกหกหมดเลย
ถ้าสติปัญญา ๔ จะเป็นสติปัญญา ๔ จริง ต้องเป็นแก้วน้ำที่มีน้ำ จิตกับขันธมันแยกจาก
กัน เพราะจิตมันสงบ ความสงบของจิต ความคิดเห็นใหม่ ความคิดนี้คือขันธ ๕ จิตมัน
เป็นตัวจิต ถ้าจิตกับขันธเป็นอันเดียวกัน เป็นอันเดียวกันหมายความว่าสามัญฐานิกที่
เราคิดอยู่นี้เห็นใหม่ มันก็เป็นเนื้อเดียวกัน แต่ถ้าเวลาจิตมันสงบของมัน มันปล่อย
ความคิดเข้ามา มันก็ปล่อยความคิดเข้ามา มันก็เป็นน้ำ น้ำคือสิ่งที่บรรจุอยู่ในแก้วนั้น ถ้า
น้ำบรรจุอยู่ในแก้วนั้นขึ้นมาได้เห็นใหม่

ธรรมดาเห็นใหม่ ก้อนเมฆในอากาศนี้มีน้ำใหม่ มี เวลาฝนตกแล้วน้ำมาจากไหน
มันก็มาจากน้ำที่ระเหยขึ้นไปบนอากาศแล้วรวมตัวกัน มันมีของมัน ความรู้สึกของเรามี
ใหม่ มี แล้วในแก้วน้ำมีน้ำใหม่ ไม่มี ไม่มีเพราะอะไร ไม่มีเพราะว่าธรรมชาติของ
ความรู้สึกมันก็เหมือนอากาศที่มันแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา เราจะใช้ประโยชน์กับมัน
ไม่ได้ ความรู้สึกของเราก็มี แต่ยังไม่ใช้ประโยชน์มันไม่ได้ ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้เพราะ
อะไร เพราะมันไม่สงบไง ฉะนั้นถ้าเราพิจารณาภายหรือพิจารณาวෙනานี้ละ มันก็
กลับมาสู่ความสงบนี้แหละ เราถึงบอกว่าสติปัญญา ๔ โกหกไป โกหกเพราะอะไร
โกหกเพราะว่าในแก้วมันไม่มีน้ำไป โกหกเพราะว่าจิตมันไม่สงบไป พอจิตมันไม่สงบมัน
จะไปพิจารณาอะไรได้ล่ะ

ถ้ามันจะพิจารณาไป มันก็พิจารณาสักแต่จะทำไป แล้วมันจะได้ประโยชน์อะไร
ขึ้นมาล่ะ แต่ถ้าเราปฏิบัติโดยมีครูบาอาจารย์เห็นใหม่ การพิจารณาภายกับการสู้กับเวทนา

นี่ ถ้าเราจะพิจารณากาย ก็พิจารณาได้เลย แต่มันเป็นสมณะหมด การปฏิบัติทุกแขนง เรา พูดย่นประจำ การปฏิบัติทุกแขนงผลของมันคือสมณะหมด ทั้งๆ ที่เข้าใจผิดว่าเป็น วิปัสสนานั่นแหละ เข้าใจผิดนะ เข้าใจว่าใช้ปัญญาแล้วเป็นวิปัสสนานะ แต่ผลของมันก็คือสมณะ เพราะผลของมันคือการปล่อยวาง แต่เพราะความเข้าใจผิดเป็นมิจฉา พอเป็น มิจฉามันก็นึกว่าเป็นวิปัสสนาแล้วไง เพราะมันใช้ปัญญาไง พอใช้ปัญญาพอมันปล่อยเข้ามา นะ ธรรมดาที่เราพุทธโฆขึ้นมาให้เป็นแก้วน้ำเพื่อเอาไว้บรรจุน้ำไง พอเวลาน้ำมันมานะ มันก็ไปตกนอกเขื่อนไง ไปตกที่อื่น แก้วมันไม่มีน้ำเลยเพราะความเข้าใจผิด เพราะเข้าใจ ผิดมันเลยไม่เห็นว่าเป็นแก้วน้ำบรรจุน้ำ เพราะน้ำไปตกที่อื่น มิจฉา พอมันมิจฉา พอมัน สงบขึ้นมา พอมันปล่อยวาง มันว่างขึ้นมา ว่างๆ ว่างๆ แล้วอะไรล่ะ ไม่รู้ ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ ไม่รู้ เห็นไหมมันมิจฉาเห็นไหม

แล้วสติปัญฐาน ๔ มันจะเกิดได้อย่างไร คนเราจะมีสติปัญฐาน ๔ จิตมันต้องพร้อม สติมันต้องพร้อม เหมือนสามัญญสำนักของคนดี จะทำสิ่งใดก็ทำด้วยความชัดเจน จิตถ้า มันสงบเข้ามานะ มันมีความแตกต่าง นี้พูดถึงอุปายในการพิจารณากายและอุปายในการสู้ กับเวทนา ปัญญาที่ ๕๘ ขออุปายในการพิจารณากาย การพิจารณากายนั้นพิจารณาได้ ใหม ได้ เมื่อวานพูดถึง เรื่องสมควรแก่เหตุ บอกว่าใช้ปัญญาได้ใหม่ หลวงตาท่านก็สอน ให้ใช้ปัญญาไปเลย ใช้ความคิดไปเลย แต่พอมันสงบเข้ามา ความนึกคิดมันจะละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ ฉะนั้นไม่ใช่ว่าต้องรอให้จิตสงบเต็มที่เลย โอโฮ จิตต้องลง เป็น โลกุตตรปัญญา แต่นี้เป็น โลกียปัญญา ทุกคนเกิดจากโลกียปัญญา ทุกคนเกิดจากโลก

ต้นไม้ดอกไม้ทุกดอกเกิดขึ้นมาจากแผ่นดิน เพราะดินเป็นที่เพาะปลูกพืชพันธุ์ ัญญาหาร คนเกิดมาในโลก เขาเรียกว่าโลก เขาเรียกว่าโลกียะ เราเกิดมาในโลกจะ ปฏิเสธไม่ได้ ฉะนั้นในการปฏิบัติก็เริ่มต้นจากโลกียะ เริ่มจากความคิดของเรานี้แหละ ที่ นี้ถ้าความคิดมันคิดไม่ได้ หรือความคิดที่ว่ามันคิดแล้วมันพันเพื่อน ถึงให้กำหนดพุทธโฆ ให้ใช้คำบริกรรมแทน ไม่ใช่คิด ใช้คำบริกรรมพุทธโฆๆ นี้ใช้คำบริกรรม แต่ถ้าเป็นพุทธ จริต การใช้คำบริกรรมนี้เรามันไม่มันคงพอ เราถึงต้องใช้ปัญญา ปัญญานี้คือปัญญา อบรมสมาธิ ปัญญาไล่ต้อนความคิดใจ

มันจะคิดเรื่องอะไร มันจะมีปัญหาอะไร เอาสติตามไป ตามความคิดนี้ไป ธรรมชาติของความเกิดดับ ธรรมชาติของความคิดมันมีเกิดแล้วต้องมีดับ คราวนี้มันเกิด

ดับไหม เราถึงบอกว่าเกิดนี้รู้เพราะเกิดมันจะมีอารมณ์ความรู้สึก ดับนี้หายไป ไม่รู้เรื่องเลย ธรรมชาติของความคิดมันเกิดดับ แต่มันคิดนี้รู้ แต่เวลาดับไม่รู้ ไม่รู้มันก็เลยเหมือนแก้วน้ำไม่มีน้ำไง มันระเหยไป แห้งเหือดไป ไม่มีอะไรเลย แต่สติปัญญามันตามไปเห็นใหม่ เวลามันเกิดก็รู้ว่าเกิด เวลาดับ เอ้อ! เอ้อ! เอ้อ! มันเห็นต่อหน้า มันเห็นต่อหน้า มันดับ เอ้อะๆ มันมีสติพร้อมใจ แล้วมีสติพร้อมไปเรื่อยๆ นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ

แล้วถ้าปัญญาอบรมสมาธิมันบ่อยครั้งเข้าๆ จนจิตมันสงบแล้วนะ พอไปเห็นกายจะโอ้อโฮ เห็นกายนี้มันจะขนพองสยองเกล้า เพราะอะไร เพราะเราเห็นใช่ไหม เราเห็นสัตว์มันอยู่ตรงหน้า แล้วเราก็คิดว่ามันเป็นสัตว์ที่ไม่มีพิษ เราก็มืดท้อใจ แต่ถ้าเขาบอกว่า โอ้อตัวนี้มันกัดแล้วตายเลยนะ ถ้าเข้าไปใกล้มันยังไม่ได้กัดหรอก แค่ว่าแสงโดนลำตัวนี่จะตายเลยนะ เราก็ตกใจตายเลย แต่ถ้ามันยังไม่รู้แน่ ก็นี้กว่าสัตว์นี้ไม่มีพิษใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกันมันก็อยู่กับเราปกตินี้ กายกับจิตก็อยู่กับกันโดยปกตินี้แหละ แต่พอจิตมันสงบเข้ามาพอไปเห็นกายมันรู้เลย โอ้อโฮ นี่สัตว์พิษ นี่คือสิ่งที่มีพิษ มันตกใจ คำว่าตกใจมันเลยขนพองสยองเกล้า เพราะมันรู้ว่าพิษนี้เขาถึงเรียกว่าเห็นกิเลสไง หลวงตา หลวงปู่มัน ครูบาอาจารย์ของเราจะบอกเลยว่าการปฏิบัติ การขุดคุ้ยหาจำเลย การขุดคุ้ยหากิเลสเป็นงานอย่างหนึ่ง การวิปัสสนาฆ่ากิเลสนั้นเป็นงานอีกอย่างหนึ่ง แต่พวกเรานี้ นะฆ่ากิเลส ฆ่ากิเลส กิเลสตายคามือเลยนะ แต่ไม่เคยเห็นกิเลสนะ ไม่เคยเห็น ไม่เคยเจอ มัน เพราะไม่เคยเจอมันถึงไม่รู้เรื่องไง

เห็นไหมนี่พูดถึง นี่บอกว่าอธิบายวิธีการในการพิจารณากาย พิจารณาเวทนา ให้พิจารณาไปเรื่อยๆ ต่อสู้ไปเรื่อยๆ ทำไปอย่างนี้แหละ ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เราต่อสู้ไปตลอดเวลา เราทำของเราไปตลอดเวลา มันทำไปถึงที่สุดแล้ว สันทิภูลิกโกใจ จิตมันจะรู้เอง อย่างเช่นอาหารนี่นะ รสชาติมันจืด พอเราชิมเรารู้ใช่ไหม เราเติมเครื่องปรุงลงไปนะพอเราชิมอาหาร อาหารรสเข้มข้นมาเรารู้ใช่ไหม จิตเวลามันพัฒนาขึ้นไปมันจะรู้ของมัน จืดชืดมันก็รู้ของมัน เข้มข้นมันก็รู้ของมัน วิปัสสนาฆ่าแล้วฆ่าแล้วมันจะรู้ของมัน อาหารนั้นเราต้องใส่เครื่องปรุง ต้องปรุงแต่งมันตลอดไป แล้วอาหารนั้นจะมีรสชาติดีขึ้น

การปฏิบัติของเรา นี่เราก็ต่อสู้กับมันไปเรื่อยๆ ฆ่าแล้วฆ่าแล้ว ฆ่าแล้วไปเรื่อยๆ อย่าไปเฉื่อยชากับมัน เดี่ยวจะรู้ เดี่ยวจะรู้ขึ้นมาชัดเจนเลย ชัดเจนตลอดเวลา นี่คืออธิบาย

ในการพิจารณาและสู้กับเวทนานะ นี้บอกไว้ก่อน เขาขออุบาย แล้วให้ตอบทาง เว็บบอร์ดด้วยนะ แล้วให้บอกด้วยในอีเมลล์ เขาจะโหลดเอาเอง นี่ปัญหาที่ ๕๘

คำชมมันก็มีเยอะมาก ปัญหาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่แล้วมันเป็นคำชมหรือการที่แบบว่าจะมาที่วัด จะมาอะไร อันนี้แล้วแต่ อันนี้ไม่ตอบ เลยมาอันที่

ถาม : ๖๔. อาการตกวงค์ โยมอยากทราบเรียนถามหลวงพ่อดังอาการตกวงค์ เมื่อโยมนั่งปฏิบัติภาวนาไปพึ่งเทศน์หลวงพ่อดีด้วย โดยโยมใช้นั่งพุทโธๆ แล้ว พอนั่งไปสักพักมีอาการเหมือนตกวงค์

หลวงพ่ : มีอาการเหมือนตกวงค์นี้เข้าข้างตัวเอง มันตกอยู่แล้ว ไม่เหมือนหรือ

ถาม : มีอาการเหมือนตกวงค์ แต่โยมจะรู้ตัวอยู่ แต่น้ำลายมันไหล โยมก็เข้าใจว่าน้ำลายมันไหลแปลว่าเราตกวงค์ เพราะว่าโยมเคยพึ่งเทศน์หลวงพ่อดีเรื่องที่คุณปฏิบัติแล้วนั่งหลับทั้งคืน แต่ไม่รู้ตัว แต่เรารู้ตัวว่าตกวงค์นะ แต่น้ำลายมันไหล มันไม่ได้มีแค่ครั้งนี่ มันมีอาการมาเป็นอาทิตย์ เป็นทั้งตอนเช้าและตอนกลางคืน ทั้งๆ ที่โยมพึ่งเทศน์หลวงพ่อดีด้วย

โยมมีอาการตกวงค์คือนั่งน้ำลายไหล ก่อนหน้านั้นโยมนั่งภาวนาจะไม่มีอาการแบบนี้ เมื่อออกจากการนั่งปฏิบัติโยมก็มานั่งคิดว่า ตัวเองมีอาการนี้มาเป็นอาทิตย์แล้วจะแก้ไขอย่างไร จะต้องดื่มน้ำเย็น แต่โดยปกติของทุกวันโยมก็ทานน้ำเย็นน้อยอยู่แล้วและยังมีอาการของตอนเช้าคือนั่งน้ำลายไหล โยมคิดอีกที ทำไมอาการถึงเป็นมาเป็นอาทิตย์ โยมขอความเมตตาช่วยแนะนำด้วย

หลวงพ่ : อาการตกวงค์จะมีตลอดไป ร่างกายของเราเนี่ย เวลาเราไม่ได้ผ่อนอาหารนี้ นะ ธาตุ ๔ และชั้น ๕ ทับจิต แต่พวกเรานี้ไม่รู้ โยมไม่รู้เพราะโยมปฏิบัติเหมือนกับเป็นนักกีฬาสมัครเล่น แต่ถ้านักกีฬาอาชีพ ร่างกายเขาจะต้องฟิตตลอดเวลา ดูอย่างนักฟุตบอลนี่นะ เรื่องอาหารการกินของเขา เขาจะต้องมีนักโภชนาการที่คุมอาหารให้เลย เพื่อจะไม่ให้ร่างกายมันแก่ออกไป

ฉะนั้นกรณีอย่างนี้เราเคยอยู่ในป่านะ โดยปกติอยู่ในป่ากัน มันก็ข้าวเหนียว บิณฑบาตกับชาวบ้าน แล้วส่วนใหญ่ก็เก็บของป่า มีเห็ด มีปะขาวนี้เก็บของป่า ก็เอามาต้ม

มานั่ง จิ้มแจ่วกันอยู่อย่างนั้น กินแต่ของป่าตลอดเวลา แล้วมีอยู่วันหนึ่ง มีพวกโยมเข้าไปเยี่ยม เขาก็เอาพวกไส้กรอกไปผัดกับข้าวเฉยๆ นะ แต่พอเราฉันนะ เพราะว่าเราเคยกินแต่ของป่ามาตลอดใช้ไหม พอมาฉันข้าวที่ผัด ผัดน้ำมันกับไส้กรอกนั้น แปลกนะ มันจะหลับคาขณะกินข้าวเลย ไขมันนี่แหละ โอ้โฮ มันเห็นชัดเจนมากนะ ฉนั้นๆ อยู่นี่เหมือนกับตานี่ปรือไปเลยนะ มันเห็นความแตกต่างเลย เพราะอะไร เพราะเราอยู่กับอันนั้นจนชิน เราจะบอกว่า นี่พูดถึงการตกวงค์ไ้

ที่เราบอกว่า ธาตุ ๔ และขันธ ๕ มันทับจิต พวกเราก็จะบอกว่ามันจะขนาดนั้น เขียวหรือ ถ้าคนยังไม่เคยไปเจอเหตุการณ์อย่างนั้นนะ มันก็จะคิดว่าคงไม่มีอะไรที่เป็นโทษขนาดนั้น แต่เป็น ฉะนั้นพอบอกว่าเรื่องการตกวงค์นี้ อาหารเย็นก็กินน้อยอยู่แล้ว ทุกอย่างก็กินน้อยอยู่แล้ว นี่ก็มันเข้าข้างตัวเองทั้งนั้นเลย มันจะมากมันจะน้อย จิตนี้ถ้ามันตกวงค์นะ

เวลาเราพูด จะพูดถึงพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะเห็นไหมเป็นพระโสดาบันแล้ว พระสารีบุตรไปพูดถึงว่าธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ พระพุทธเจ้าสอนให้ดับที่เหตุนั้น ฟังจากพระอัสสชิมา พระโมคคัลลานะก็เป็นพระโสดาบันเหมือนกัน พอเป็นพระโสดาบันแล้วก็มาบวชกับพระพุทธเจ้า พระโมคคัลลานะนี้ ๗ วันก็ได้เป็นพระอรหันต์ พระโสดาบันนะนั่งสัปหงก พระพุทธเจ้ามาด้วยฤทธิ์เลย โมคคัลลานะเธอจงเอาน้ำลูบหน้า เธอจงตริกในธรรม นี้วิธีแก้ตกวงค์ เธอจงตริกในธรรม เห็นไหม แล้วเธอจงแหงนหน้าดูดาว แล้วถ้ามันง่วงนักก็นอนซะ แล้วค่อยมาปฏิบัติใหม่

ฉะนั้นเวลาตกวงค์นี้จิตมันยังไม่ลง ถ้าตกวงค์มันยังไม่เข้าสมาธิ ถ้าเข้าสมาธิมันจะไม่ตกวงค์ ฉะนั้นเวลาจิตปกติเราพุทโธๆ ไปมันเหมือนกับเราขับรถไป จิตนี้เหมือนรถวิ่งไปบนถนน บนถนนนี้มันจะมีสะพาน ถ้าสะพานนั้นคอสสะพานขาดเราจะตกลงคอสสะพาน ข้ามสะพานนั้นไปไม่ได้ ถ้าตกลงสู่คอสสะพานนั้น นั่นคือลงวงค์ ทุบหายไปเลย แล้วรู้ตัวอีกทีหนึ่งเหมือนสะดุ้งตื่น แต่ถ้าเราตั้งสติดีๆ พุทโธๆ เหมือนกับเรา รู้ว่ามีคอสสะพานใช้ไหม คอสสะพานมันขาดใช้ไหม เราพยายามถมคอสสะพานนั้นให้เต็มด้วยพุทโธๆๆๆ ถ้าคอสสะพานนั้นเต็ม รถมันวิ่งมา เพราะคอสสะพานไม่ขาด มันก็จะวิ่งเข้าสู่คอสสะพานใช้ไหม พอสุดคอสสะพานมันก็จะข้ามไปสู่ถนนอีกฟากหนึ่งใช้ไหม

พุทโธพุทโธพุทโธ ไป พอจิตมันมา โดยปกติถ้าเราพุทโธโดยมีสติปัญญาพอ สตินี้ จิตนี้มันจะข้ามสู่คอสะพานนั้น ขึ้นสู่สะพานนั้น ข้ามจากสะพานนั้นเข้าไปถนนอีกฟากหนึ่งคือเข้าสมาธิไง ถ้าเข้าสมาธิ รถวิ่งไปนะ ฟังให้คินะ รถมันวิ่งไปตลอดบนถนนเวลามันข้ามคอสะพานแล้วเรายอยู่บนสะพาน ข้ามสะพานไปแล้ว คนขับรถจะรู้สึกตัวใหม่ รู้สึกตัวตลอดเวลา เราจะบอกว่าสมาธิมันจะมาลงชนิดสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ เวลาจิตมันมีพุทโธๆ ลงไปนี่ สติมันจะพร้อมตลอด ไม่มีแวบๆ ไม่มีหрок ไอ้ที่แวบแปบๆ มันยังไม่เข้า แวบๆ กิเลสมันคือ จิตมันคือ พอจิตมันคือมันจะแวบออก แวบออกตลอด พอพุทโธๆ แล้วมันแฉลบไปโน้นแฉลบไปนี่ นี่มันเป็นเรื่องธรรมดา

ทีนี้ถ้าเรามีสติพุทโธๆ ไป แล้วมันแฉลบ แฉลบมันก็แฉลบไปสิ มันเป็นอาการแต่กูไม่ไป พุทโธๆ กูอยู่นี่ เอ็งจะแฉลบไปไหน มึงจะไปไหน กูไม่ไปกับมึง พุทโธๆ ไป พอตัวหลักมันไม่ไปนะ ไอ้ที่ตัวล่อคือแฉลบไปแฉลบมามันจะหายไปเอง มันหายไปเอง

แต่โดยปกติขณะเวลาพุทโธๆ ตัวหลักมันอยู่นี่นะ เวลามันแฉลบไป เอ๊ะ อะไรวะอยากกู ไอ้แฉลบนี่มันของปลอม เราต้องพูดอย่างนี้ แปลกนะ ไอ้ตัวหลักมันเสือก ไอ้ตัวแฉลบไปมันของปลอม ไอ้ตัวหลักมันค้นอยากไปรู้กับเขา มันแฉลบออกหมดนะ แต่ถ้ามันแฉลบไปเห็นใหม่ ไอ้ตัวแฉลบไปมันเป็นของปลอมนะ มันเป็นอาการ แต่มันอยากรู้ อยากเห็นนะ ไอ้ตัวหลักนี่มันเลยเปลวไปกับเขา นี่แหละที่มันจะตกวงค์ที่มันจะออกรู้ล่ะ แต่ถ้าเราพุทโธๆ ไป มันแฉลบ ฉะนั้นไอ้แฉลบนี่เวลาคนปฏิบัติพุทโธๆ ทุกคนจะบ่นว่ามันลำบาก ไอ้โฮ มันคิ่น มันแฉลบ มันออก มันอะไรไม่ได้เลย มันเป็นเรื่องธรรมดา

ธรรมดาเพราะอะไร ธรรมดาเพราะเรามีวิชาไง วิชาคือความไม่รู้ในตัวมันเองไง ไม่รู้อะไรเลยนะ เห็นนู่นก็อยากรู้ เห็นนี่ก็อยากรู้ เห็นนู่นก็อยากรู้ เห็นอะไรก็อยากไปหมดเลย แต่ถ้าเราตั้งสัจจะเลยนะ อะไรจะเกิดก็ช่างมึง มีพุทโธกับข้าเท่านั้น โลกนี้มีเพราะมีเราทั้งนั้น มีพุทโธกับเรา พุทโธๆ อะไรจะเกิดก็ช่างหัวมัน พุทโธๆพุทโธๆ พุทโธไปอย่างนั้นนะ เพื่อถมคอสะพาน รถพอมันข้ามสะพานนั้นไป เราขับรถใช้ใหม่ เมื่อก่อนพอถึงคอสะพานจะวูบไม่รู้ตัวเลย วูบๆ วูบตลอด พอวูบก็อย่างที่ว่า มันวูบไปเห็นใหม่

คำว่าตกภวังค์นี่คือจิตเรายังอยู่นะ แต่มันเป็นอาการที่มันไม่รับรู้ตัวมันเอง พอไม่มีการรับรู้ตัวมันเองเห็นไหม โดยปกติของเรา จิตเรปกติใช่ไหม ศูนย์ประสาทสมอง เพราะสติมันพร้อมใช่ไหม มันควบคุมสมอง สมองมันสั่งร่างกายเราเป็นปกติใช่ไหม น้ำลายมันก็ไม่ไหล เวลามันตกภวังค์พื้บ จิตเราก็อู่ยู่นี้แหละ แต่จิตมันไม่ปกติ เพราะมันเป็นภวังค์ ไม่มีสติพร้อม พลังงานนี้ไม่ได้บังคับ ไม่ได้ใช้ไปที่สมอง สมองนี้ น้ำลายไหล เพราะอะไร น้ำลายไหลเพราะว่าเวลาคนที่เส้นเลือดสมองแตก เส้นเลือดสมองที่มันอุดตันเห็นไหม มันบังคับไม่ได้เห็นไหม ปากซีกหนึ่งจะบังคับไม่ได้ น้ำลายไหล นั่งอยู่ น้ำลายก็ไหลเพราะสมองมันบังคับไม่ได้ แต่ถ้าสมองบังคับได้น้ำลายจะไหลไหม

ฉะนั้นพอจิตมันตกภวังค์ จิตมันไม่เป็นปกติ มันไม่ได้ใช้งาน ั้งๆ ที่จิตมันปกติ นะ เส้นประสาททุกอย่างปกติหมดนะ แต่จิตมันตกภวังค์ พอจิตมันตกภวังค์จิตมันไม่รับรู้ จิตมันไม่ได้ใช้ควบคุมสมอง สมองมันไม่ได้ควบคุมปาก ไม่ได้ควบคุมน้ำลายมันก็ไม่ไหลเห็นไหม นี่คื้ออาการภวังค์ แต่ถ้าจิตมันปกติเราไม่ตกภวังค์ เราเป็นคนปกติ ูกก็บังคับได้มีระบบประสาทพร้อม น้ำลายจะไหล ูกู้สึกตัว ก็กลืนเลย มันก็ไม่ไหลเห็นไหม

เราจะบอกว่าอาการที่ตกภวังค์ก็อย่างหนึ่ง อาการที่จิตมันเข้าสมาธิ มันไม่ใช่ภวังค์ มันเป็นอีกอย่างหนึ่ง ฉะนั้นเวลาเราถึงคอสะพานมันวูบหายไปเลยเห็นไหม มันวูบหายไปเลยนะ นี่พูดถึงอาการแก้ภวังค์ โดยหลักมันเป็นอย่างนี้ แต่วิธีแก้ เราก็ต้องค่อยๆ แก้ของเราไป พุทฺธของเราไป นี่เป็นมาร่วมอาทิตย์แล้ว โอ้โฮ ลำบากมาก ทุกข์มากเลย เห็นไหมเวลาปฏิบัติ เวลาเกิดนะ เวลาเกิดในครรภ์ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ ทุกข์แล้วทุกข์เล่ามันก็ทุกข์ของมัน เวลาเราจะปฏิบัติเห็นไหม เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นโรคนี้อุ่กข์ใหม่ ทุกข์ เวลาไปหาหมอ หมอผ่าตัด หมอเย็บแผลเจ็บไหม เจ็บ แต่ทำไมไปหาหมอละ เพราะอยากหายไ้

ในการปฏิบัติทุกข์ใหม่ ทุกข์ ทุกข์แบบนี้มันทุกข์แบบธรรมดา ทุกข์แบบจะสู้กับกิเลส ทุกข์ใหม่ ทุกข์ แต่ทุกข์ที่จะสู้กิเลส ก็ต้องสู้ ต้องทำ นี่มีทางนี้ทางเดียวที่เราจะต่อสู้กับตัวเอง จะเอาชนะตัวเอง เพราะตัวเองไม่เข้าใจตัวเอง ตัวเองผลอตัวเอง แต่ขณะที่มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา เราจะต่อสู้กับตัวของเราเอง ฉะนั้นเราถึงบอกว่าทุกข์ก็ต้องว่าทุกข์ ทุกข์ก็ต้องสู้ นี่คื้อการแก้ภวังค์นะ

การแก้ภวังค์มันเป็นเทคนิคของแต่ละคน ครูบาอาจารย์องค์หนึ่งก็สอนไปอย่างหนึ่ง ครูบาอาจารย์อีกองค์ก็สอนไปอีกอย่างหนึ่ง แต่เรื่องการตกภวังค์นี้ครูบาอาจารย์ทุกองค์ตกมาเยอะมาก แล้วตกมากตกน้อยแล้วมีเทคนิคในการแก้ การแก้คือการแก้ตัวเองก่อน ถ้าตัวเองเคยแก้ไขได้แล้ว มันก็สอนตามประสบการณ์นั้นแหละ ถ้ามีประสบการณ์สอนได้มันจะเป็นความจริง ฉะนั้นนี่พูดถึงโดยหลักแล้วแก้ไขไป ค่อยๆ ทำไป มันเหมือนกับว่าเราทำงาน มันก็ต้องมีการผิดพลาด มันต้องมีอาการเหนื่อยล้าเป็นธรรมดา การภาวนามันก็มีอาการตกภวังค์บ้างอะไรบ้าง จะบอกว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา มันมีของมันอยู่แล้วไง

แต่ถ้าเราแก้ไขได้ เราก็จะแก้ไขให้เราหายได้ แล้วถ้าแก้หายได้แล้วนะ เดี่ยวมันก็จะยังมีอีก เพราะอะไร เพราะการทำงานเรายังมีไปอีกใช่ไหม เราทำงานทั้งชีวิตเรายังเหนื่อยล้าไปข้างหน้านะ แต่ถ้างานเสร็จแล้วเราจบแล้ว เราทำเรียบร้อยแล้วนะเราจะมีความสุขมาก ฉะนั้นถึงบอกว่าให้เข้มแข็งนะ ๖๕. อันนี้สำคัญ ไอ้คนเขียนนี้ พูดดีกว่าก่อนเลยนะ วราพรเนาะ ก็ยังค่อยยังชั่วหน่อย เรากลับหน้าม้าเขียนไป กลับหน้าม้าเขียนมาให้เราค่าคนอื่น ไอ้พวกเราเองนี่ตัวดี เวลามันเขียนมันเขียนหลอกให้เราค่าเขา

ถาม : อยากทราบว่าสันตติคืออะไร เคยอ่านหนังสือประมวลธรรมของหลวงพ่อบองค์หนึ่งบอกว่า ถ้าสติปัญญาแก่รอบกว่านี้ก็จะเห็นเลย จิตเกิดที่ตาแล้วดับไป จิตเกิดที่หูแล้วดับไป จิตเกิดที่ใจคิดไป ไปคิดไปนึกก็ดับไป จิตหลงเกิดแล้วก็ดับไป แล้วท่านก็บอกในหนังสือว่า การที่เห็นมันเกิดแล้วมันดับ มันเกิดแล้วมันดับ ขาดออกไปเป็นท่อนๆ (หลวงพ่อบ : ตรงนี้เป็นปัญหา) ขาดออกไปเป็นท่อนๆ ไม่ใช่จิตดวงเดียวตั้งแต่เกิดจนตาย จะเห็นจิตขาดเป็นท่อนๆ เป็นตัวๆ เป็นดวงๆ ที่เขาเรียกเป็นดวงๆ เห็นอย่างนี้เพื่ออะไร เพื่อให้มันเห็นว่ามันไม่ใช่อันเดิม ท่านสรุปว่าสันตติคือการสับเนื่อง สันตตินี้แหละสร้างภาพลวงตาขึ้นมา ถ้าสันตติขาด เราก็จะเห็นของจริง

คำถามคือ เคยได้ยินคำสอนของหลวงพ่อบเองและ หลวงพ่อบท่านอื่นด้วยที่ว่าจิตมีดวงเดียว ไม่เกิดดับ แต่ถ้าเป็นอย่างนั้น สันตติมันคือการเกิดดับต่อเนื่องของอะไรคะ ขอให้หลวงพ่อบช่วยให้ความกระจ่างในเรื่องนี้ด้วยค่ะ

หลวงพ่ : เห็นไหม คำว่าสันตตินี้มันตีความแตกต่างกัน คำว่าสันตติ เวลาเมื่อก่อนปฏิบัติกัน ก็ไม่ได้คิดว่ามันมีอะไรเป็นความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญ

แล้วเวลาหลวงปู่มันท่านปฏิบัติไปแล้วเห็นไหม เวลาคนไปตามว่าอวิชชามันอยู่อะไร ทุกอย่างเกิดได้ต้องมีพ่อแม่ แล้วอวิชชาความไม่รู้มันเกิดจากอะไร หลวงปู่มันบอกว่าอวิชชาเกิดจากฐิติจิต แล้วบอกว่าถ้าจะแก้วิชชาเห็นไหม อโลโก อุทปาที วิชชา อุทปาที วิญญาณัง อุทปาที วิญญาณมันเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มันเกิดขึ้นมา นี่มันพูดถึงเวลาการแก้กิเลสนั้นแก้ได้อย่างไร

พูดถึงว่ามีครูบาอาจารย์อย่างเช่นหลวงปู่มัน ในเมื่อสังขมยังไม่มีความเชื่อถือใช่ไหม ผู้ที่บริหารปกครอง ผู้ที่มีการศึกษาเขาจะไปตามปัญหาหลวงปู่มันเยอะเยอะไป ฉะนั้นท่านถึงบอกว่าจิตนี้เป็นอย่างไร ที่ว่าจิตนี้มีที่ดวงๆ อันนี้มันคืออภิรรม ที่ว่าจิต ๑๐๘ ดวงหรือก็ดวงนี้มันเป็นอารมณ์ ดวงๆ หนึ่ง อย่างเช่นน้ำ น้ำผสมสีอะไรก็จะเป็นสีนั้น

จิตมันคิดอะไรก็เป็นดวงๆๆ อย่างนั้น แล้วตัวน้ำมันมีที่ดวง น้ำก็คือน้ำ นี่แล้วสันตติละ ในน้ำมันระเหยไหม ในน้ำมีการพัฒนาไหม น้ำนั่นคือน้ำ ในปัจฉยาการเห็นไหม อิทัปปัจจยตา สิ่งนี้มีถึงมีสิ่งนี้ มันเกี่ยวเนื่องกัน มันเกี่ยวเนื่องกันเพราะอะไร แต่เวลามันเป็นความคิด เห็นไหมความคิดเกิดดับๆ เกิดดับเป็นดวง เป็นกองเง สังขาร ความคิดความปรุงความแต่งใจ สันตติเป็นอันเดียว คำว่าปัจฉยาการเห็นไหมเวลาขั้น ๕ พระอนาคามี รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นกอง พอมันเป็นกองขึ้นมา เป็นกองนี้ เป็นเปลือก พอเป็นเปลือก แต่ตัวพลังงานมันเป็นหนึ่งเดียว

ถ้าหนึ่งเดียว พลังงานหนึ่งเดียว หนึ่งเดียวมันอยู่ไม่ได้ หนึ่งเดียวมันอยู่ไม่ได้ หนึ่งเดียวก็อยู่ได้นะเขาว่านะ หนึ่งเดียวถ้าพูดถึงเป็นวิทยาศาสตร์ หนึ่งเดียวมันมีย่อยสลายแล้วมันจะมีอะไรต่อไปล่ะเพราะมันเป็นแร่ธาตุใช่ไหม แต่คำว่าสันตติมันเป็นหนึ่งเดียว แต่พอหนึ่งเดียวนี้ พอมันมีแล้วมันต้องแปรปรวนไป มันมีสิ่งเกิดใหม่ พอสิ่งเกิดใหม่มันเกิดซ้ำเหมือนจุดเทียน จุดเทียนมาเป็นไฟ สันตติคือดวงเดียว ไม่มีท่อนๆ หรอก ไร่ ท่อนๆ นี้

คำพูดอย่างนี้เวลาหลวงตาท่านมาที่วัดนรนาถ สมเด็จพระสังฆราชเห็นไหม มหาคุณี่
 ติ ปัจจยาการ อวิชา ปัจจยา สังขารา.. ไม่ดู ไม่ดู เพราะอะไร เพราะความจริงมันไม่เป็น
 อย่างนี้ คำว่าเป็นปัจจยาการ อวิชา ปัจจยา สังขารา.. ปัจจยาการคืออวิชา อวิชาที่ปัจจ
 ยากการมันออกมาเป็นภพชาติ มันเป็นพุทธวิสัย มันเป็นปัญญาของพระพุทธเจ้า มันถึงเห็น
 ได้ถึงสภาวะแบบนั้น แต่ถ้าพูดถึงสาวกสาวกหรือผู้ที่เห็นจริง มันจะเห็นอย่างนั้นไม่ได้
 อย่างเช่น เชื้อโรคหรือทฤษฎีต่างๆ ในทางวิทยาศาสตร์ เห็นไหม มันเห็นด้วยตาเปล่าไหม
 มันไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่านะ

อย่างเช่นคิเอ็นเอต่างๆ ที่เวลาเขาตรวจสอบกันด้วยอะไร เขาตรวจสอบกันด้วย
 กล้องจุลทรรศน์ เขาตรวจสอบกันด้วยเครื่องขยาย เขาไม่ได้ตรวจสอบกันด้วยตา นี่ก็
 เหมือนกัน พอจิตมันจะเข้าไปเห็นสภาวะอย่างนั้น สันตติ หนึ่งเดียว หนึ่งเดียว ใ้เป็น
 ท่อนๆ ใ้มันนี่เป็นนิยาย มันเป็นจินตนาการไง ถ้าเป็นสันตติใจใหม่ ก็เหมือนกับแบบ
 อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง ใจใหม่ มันจะแยกออกจากกันได้แล้ว
 ไม่มีทาง

มันไม่มีทางเพราะอะไร เพราะว่าถ้าเป็นปัจจยาการมันเป็นอารมณ์เกิดดับพร้อม
 กัน แต่ถ้าเป็นความคิด เป็นขั้นอย่างนี้ อย่างนี้เป็นความรู้สึก ความคิด ความคิดกับ
 ความรู้สึกคนละอันนะ ถ้ามันไม่คนละอันกันแล้วทำไมเราคิดเรื่องนี้ แล้วคิดซ้อนได้ละ
 เราคิดเห็นไหม เราคิดแวบๆ ความคิดมันคิดได้หลายๆ เรื่องในสมองคนเดียวกัน เห็น
 ไหม เขียนหนังสือด้วย พูดไมโครโฟนด้วย เห็นไหมทำไมเขาแยกได้ละ อันนี้คือ
 ความคิดไม่เป็นตัวจิต แต่ถ้าตัวจิตทำอย่างนี้ไม่ได้ ตัวจิตมันเป็นตัวของมันอันเดียวเอง

ฉะนั้นถึงบอกว่าสันตติคือการเกิดดับของจิตในดวงเดียว ในดวงเดียว ไม่มี! ฉะนั้น
 คนที่พูดอย่างนี้เพราะว่าตัวเองไม่เคยภาวนา ตัวเองไม่มีความรู้จริง พอไม่มีความรู้จริงปั้บ
 ก็พยายามเอาคำพูดคำสอนของอาจารย์แล้วมาสาธยายไป

สันตตินะ ถ้ามันยึดกันมันก็จะมากเลสไม่ได้ใจใหม่ เหมือนไส้เดือนเลย ตัดท่อนหัว
 กับท่อนหาง ไ้เดือนสองท่อนก็คืนของมันไปใจใหม่ ไ้เดือนนี้ตัดสักสิบท่อนนะ
 ไ้เดือนมันก็ได้สิบตัวขยายออกไปเลย นี่ก็เหมือนกัน นี่มันไส้เดือน สันตติของไส้เดือน

ท่อนๆ สันตติจริงไม่เป็นเช่นนั้น สันตติมันเกิดดับๆ ในตัวมันเอง แล้วเกิดต่อเนื่อง การเกิดต่อเนื่องจิตถึงไม่เคยตายไป

จิตไม่เคยตาย ไม่เคยตายอย่างไร ทำไมจิตมันไม่เคยตาย พลังงานอะไรที่ใช้ไม่เคยหมด พลังงานในโลกนี้ทุกอย่างใช้หมดเลย ชาติรัฐไม่มีวันหมด พลังงานของจิตนี้มหาศาล คุณที่เขากำลังหาพลังงานมาใช้กันอยู่ พลังงานอะไร เอาพลังงานมาใช้ แล้วพลังงานของจิตเห็นไหม คุณเวลาจิตสงบขึ้นมา เวลาจิตสงบเข้าสู่สมาบัติ ทำไมแค่ดวงจิตดวงเดียวนี้ ทำไมเหาะเหินเดินฟ้าได้ ทำไมมันถึงเกิดอภิญญารับรู้ทั่วโลกไปได้ คุณพลังงานของจิตสิ

แล้วมาบอกว่าเป็นก็ดวงๆ ใส้คำว่าท่อนๆ นี่นะ เขาคิดเองแล้วแบบว่าจินตนาการไป ก็จินตนาการว่าถ้าเป็นสันตติมันก็เหมือนสิ่งใดที่มันเกาะเกี่ยวกันอยู่ ถ้าแยกออกมันก็จบ เขามีความคิดอย่างนี้ เราจะบอกว่าโลกเขาคิดกันอย่างนี้ กิเลสมีเพราะยึด ถ้าไม่ยึด กิเลสก็ไม่มี ฉะนั้นเราก็นอนหลับกันซะ ไม่ยึดแม่ง นอนไป กิเลสไม่มีเพราะนอนหลับหมดแล้ว ไม่ยึด มันคิดกันไปเองไป ว่าถ้ายึดมันถึงมีกิเลสนะ ถ้าไม่ยึดมันก็ไม่ยึด แล้วไม่ยึด ไม่ยึดอย่างไร

พูดอย่างนี้มันพูดแบบวิทยาศาสตร์ไป พูดแบบสสาร สสารทางเคมีเราเอามาผสมกันทำให้เกิดเคมีตัวใหม่ขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าแยกเคมีออก แยกสสารเคมีออก แยกออกจากกัน มันก็จบ แล้วมันจบจริงไหมล่ะ เพราะอะไร เพราะว่าเคมีนี้ด้วยกรด ด้วยสิ่งต่างๆ ใช้กรด ใช้ปฏิกิริยามันจะแยกออกจากกันได้ มันจะกินสู่ตัวมันได้ แต่กิเลสมันมีชีวิต กิเลสมันมีความรู้สึก กิเลสมันหลบหลีก มันเป็นเหมือนกับสิ่งที่มีชีวิต จะไปทำลายเท่าไร มันก็ฟื้นขึ้นมาได้ มันทำลายมัน มันก็มีของมันขึ้นมาได้ แล้วมันจะเอาอะไรไปทำลายมัน การฆ่ากิเลส ฆ่ากันอย่างนั้นหรือ สันตติเป็นท่อนๆ พอแยกออกจากกันแล้วจะเห็น มันไม่ใช่ตัวเดิม มันจะเห็น

ก็นี่ไงก็บอกอยู่ที่เขาพูดว่า เห็นนิพพาน เห็นแว็บๆ มันก็จะได้มรรคได้ผล การพูดอย่างนี้ คำพูดคำสอนอย่างนี้เห็นใหม่ ที่หลวงตาบอกว่า ผู้รู้มีอยู่ ผู้รู้หมายถึงว่าคนที่ผ่านประสบการณ์ คนที่พิจารณา มา คนที่ทำมา เขาเห็นของเขา เขาแยกของเขาได้ เขาฆ่ากิเลสได้ เขาถึงทำจริงของเขาได้ แต่นี่ไม่ได้ฆ่า ไม่ได้แยก แต่พยายามจะพูดทฤษฎีให้มีหลักมีเกณฑ์ไป จะพูดทฤษฎีขึ้นมาให้เห็นว่ากิเลสมันเป็นอย่างนี้ แล้วตายอย่างนี้ กิเลส

เป็นท่อนๆ อย่างนี้ แล้วพอแยกออกไป พอแยกออกไปบีบ มันเข้าใจได้ใช่ไหม เพราะยึดถึงมิกิเลส ถ้าไม่ยึดก็ไม่มีใช่ไหม เราถึงพูดบ่อยนะว่านิพพานอย่างนี้ นิพพานของควาย เวลามันกินหญ้าเสร็จมันก็ไปนอนแช่น้ำ โอ้อโฮ สงบเย็น สงบเย็น โอ้อโฮ มันกินหญ้าเสร็จมันก็นอนแช่น้ำนะ

มันไม่มีเหตุไม่มีผล แต่ถ้าคนมีเหตุผลนะเริ่มต้นอย่างที่ครูบาอาจารย์สอน มีสติ ทำความสงบเข้ามา แล้วพอจิตจะสงบเข้ามา เริ่มตั้งแต่การใช้อุบาย การพิจารณากาย พิจารณาเวทนา ถ้าจิตสงบเข้ามาจะเห็นเวทนานอก เวทนานอกเห็นใหม่ดูดี ตอนนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสว่า เวทนานอกมันมาจากข้างนอก แล้วใจที่ทุกข์นี้ เวทนาใน มันมีเวทนานอก เวทนาใน เวทนาในเวทนา เวทนามีอีกหลายชั้นนะ จนตัดเวทนาขาดหมด ชั้นที่ ๕ ไม่มีในจิต จิตเป็นเอกภาพ จิตเป็นหนึ่งเดียว สันตติ อยู่เฉพาะจิต เดิมแต่ช่องใส ช่องใส นั่นคือสันตติ จิตเดิมแต่นั้นสันตติ จิตเดิมแต่นั้นช่องใส ไม่มีอะไรกระทบมันเลย มันก็หงอย มันก็เหงา มันก็เศร้า มันก็สร้อย มันก็อาลัยอาวรณ์ นี่เวทนา ละเอียด

พระอนาคามีนะทิ้งทุกอย่างหมดแล้ว ไม่คิดในสิ่งใดๆ เลยนะ แต่ไปอยู่คนเดียว มันก็เหมือนดวงไฟที่จุดไว้ เราจุดกองไฟไว้สิ กองไฟมันจะมอดนะ เพราะเชื้อเพลิงมันไม่มี มันจะมอดไป นี่คือกองไฟนะ เพราะกองไฟมันมีขึ้นมาเพราะมันมีเชื้อเพลิงใช่ไหม แต่สันตติมันคิดของมันอย่างนี้ตลอด แต่เพราะด้วยความทรงตัวของมัน มันจะอาลัยอาวรณ์ ทุกข์ของพระอนาคามีคือความอาลัยอาวรณ์ อาลัยอาวรณ์ตัวมันเองไง เหมือนกับเวลาที่เราเหงา เราเศร้า เราสร้อยนี้แหละ แต่เหงาเศร้าสร้อยนี้มันเพราะว่าเหงาเศร้าสร้อย เพราะกิเลสอย่างหยาบๆ แต่นั่นมันใส แต่มันก็เฉาของมันนะ เพราะช่องใสคู่กับเศร้าหมอง สะอาดคู่กับสกปรก จะใสขนาดไหนนะ เพราะมันใสใช่ไหม ดูสิ อย่างจุดพลูขึ้นไป พลุมันจุดขึ้นไปเห็นไหม แล้วพลุมันอยู่ได้ไหม มันก็ตก เป็นธรรมดา ใสนี้ใสขนาดไหนนะ มันใสของมัน แต่มันสันตติคือมันเกิดตลอดเวลาแต่ความรู้สึกมันก็เศร้าสร้อย

เห็นไหมเวทนานอก เวทนาใน เวทนาในเวทนา เวทนาของจิต เราถึงบอกว่าเป็นกายของจิต รูปของจิต ไม่มีใครรู้หรือ ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเห็น อ่านตำราจนหัวแตก ให้คอมพิวเตอร์จำไว้อีก ๕๐๐ เครื่อง มันก็ไม่รู้ ไม่มีทางรู้ได้ รู้ได้ด้วยการพุทโธ

ใครอยากรู้ต้องกลับมาพุทโธ อย่างที่เคาะกระโหลก เคาะแล้วจะรู้เลยว่าไปเกิดที่ ไหน ก็อยากไปสู่กับพระพุทธเจ้าไง พระพุทธเจ้าให้ทายหัวกระโหลกไง เคาะกระโหลก ก็รู้ เคาะกระโหลกก็รู้ พอพระพุทธเจ้าเอากระโหลกของพระอรหันต์มาให้เคาะ เคาะเท่าไรก็ไม่รู้ เห็นไหมเคาะอย่างไรก็ไม่รู้ อยากรู้ไหม อยากรู้ไหม อยากรู้ อยากรู้มาพุทโธชะ มาพุทโธ แล้วก็มาให้พระพุทธเจ้าสอนพุทโธๆ จนสุดท้ายรู้หมดเลย พอรู้แล้วไม่ต้องการอะไรอีกแล้ว สันตติ สันตติ ไม่รู้แล้วอย่าพูด อายเขา พูดออกไปมันประจานตัวเอง สันตติเป็นท่อนๆ ถ้าเอามาตัดเป็นท่อนๆ แล้วมันจะเห็นกิเลส กิเลสมันเกิดดับ แล้วถ้ามันดับไปแล้ว

เราถึงพูดเห็นไหม เกิดนะรู้ แต่ดับไม่รู้ เกิดดับๆ ใครเป็นคนรู้ เจ้าของ เพราะจิตไม่สงบ จิตไม่มีใครรับรู้ เวลามันดับถึงไม่มีใครรู้อะไร อย่างนี้เรามาเรารู้ แล้วเราไปที่ ไหน มันมีเราอยู่ตลอดเวลา นะ นี่ก็เหมือนกันถ้ามันรู้จริงของมัน มันไม่เป็นท่อนๆ อย่างนี้ หรอก มันจะชำระล้างของมันเข้ามา มันจะส้ารอกออก คายออกส้ารอกออก คายออก ส้ารอกออก คายออก คายตัวมันออกมาเรื่อยๆ นะ คายสักกายทิฐิออกไปเป็นโสคาบัน คายอุปาทานออกเป็นพระสัทธาคามิ คายกามราคะออกไป กามราคะนี่คายออกไป พอ คายออกไปเป็นพระอนาคามิ มันส้ารอกคายออก คายออกด้วยมรรคญาณ แล้วคายออก อย่างไร คายออกไปจนเหลือความสะอาดของมันเอง

นี่สันตติ สันตติ คือตัวจิตเดิมแท้ พอมันคาย มันส้ารอกออกไปหมดแล้ว ตัวมันเองเป็นจิตเดิมแท้ที่ฟ่องใส จิตฟ่องใสคืออวิชา นี่จิตเดิมแท้เห็นไหม จิตเดิมแท้ที่ฟ่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ฟ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส จิตเดิมแท้คือกิเลสแท้ๆ จิตเดิมแท้คือตัวอวิชา แล้วจิตเดิมแท้ถ้ามันทำลายตัวมันเองเห็นไหม นี่สันตติ แล้วมันทำลายตัวมันเองอย่างไร ที่มันส้ารอกๆ ออกไปยังไง แล้วที่มันทำลายตัวมันเอง ทำลายตัวมันจนสิ้นไป สันตติ

ฉะนั้นถึงบอกว่าบอกจิตเป็นดวงเดียว ใส่ ดวงเดียวแน่นอน จิตเป็นดวงเดียว อย่างไรก็ตามเวลาทำสมาธิไ้ เวลาจิตมันสงบเข้ามาหนึ่งเดียว นี่จิต ทำสมาธินี้คือ ตัวจิตแท้ จิตนี้พร้อมกับกิเลสทั้งตัว แล้วจิตดวงนี้แล้วค่อยส้ารอกมัน คายมันออก คายมันออกด้วยการพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าทำถูกต้อง ทำวิธีการถูกต้อง ทำด้วย สมเหตุสมผลของมัน ด้วยมรรคญาณมันจะส้ารอกตัวของมัน นี่จะเป็นโสคาบัน แล้วเป็น

โศดาบันเพราะอะไร ขณะจิตที่มันเปลี่ยน จิตที่เป็นปกติกับจิตที่เป็นโศดาบันต่างกันอย่างไร จิตที่เป็นโศดาบันกับจิตที่เป็นสภิกาคามีต่างกันอย่างไร จิตที่เป็นสภิกาคามีกับจิตที่เป็นอนาคามีต่างกันอย่างไร จิตอนาคามีกับจิตพระอรหันต์ พระอรหันต์ไม่มีจิต ถ้ามีจิตก็คือภพ จิตอนาคามีกับธรรมดาที่เป็นอรหันต์มันต่างกันอย่างไร มันต้องมีความแตกต่างกันราวฟ้ากับดิน ฟ้ากับดินแตกต่างกันมาตลอดเลย แล้วความแตกต่างนี้ขณะจิตที่มันเปลี่ยน ถ้าขณะจิตที่มันมี ขณะจิตที่มันมีนะ เราเป็นใคร เราก็รู้ตัวเราอยู่ตลอดเวลาใช่ไหม เราเป็นใคร ทะเบียนบ้านเป็นใคร เราก็รู้ตัวเราตลอดเวลา จิตที่มันเป็นบุคคลใหม่ แล้วมันไม่รู้ตัวมันเองหรือ นี่บุคคล ๘ จำพวกไง จิตมันเป็นได้ถึง ๘ ชนิด เวลามันเทศนาออกไปแล้ว โศดาปัตติมรรค โศดาปัตติผล สภิกาคามีมรรค สภิกาคามีผล.. ๘ จำพวก มรรค ๔ ผล ๔ คือ ๘ นี้ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ แล้วนิพพาน ๑ หนึ่งอย่างไร

ฉะนั้นไอ้ที่บอกว่าเป็นดวงๆ ถ้าคนมันปฏิบัติมันจะเข้าใจใจ ใจเวลาพระพุทธเจ้า พุคถึงปัจฉยาการ พุคถึงอวิชชาเห็นใหม่ พระพุทธเจ้ายังแบ่งเป็น ๑๑ ระดับ แต่เวลาเราไปเห็น มันเหมือนกับเราจุดน้ำมัน จุดน้ำมันนะบอกว่าเอ็งเกิดทีละหนึ่งนะให้ ๑๑ ระดับแล้ว ไฟค่อยติคนะ ไม่มีหรือก พื้บ พื้บ พื้บเลย เวลาจุดมันติดพร้อมเลย น้ำมันจุดทีเดียวน้ำมันจะติดทันทีเลย

แต่นี้พอจิตมันละเอียดเข้าไปเห็นใหม่ ระดับความละเอียดของมันแตกต่างกัน ฉะนั้นเวลามันสำรอกเข้าไป ที่ว่าเวลาออกมาความรับรู้ที่ว่าก็ดวงๆ พระพุทธเจ้าอธิบายไว้ ไอ้จิต ๑๐๘ ดวง เวลาวัฏค์เห็นใหม่ ตกวัฏค์ระดับนั้นเป็นอย่างนั้น ตกมาเป็นอย่างนั้น เวลาพระพุทธเจ้าพุคถึง เวลาท่านพุคถึงนะว่าเราเคยเป็นพระเวสสันดร เราเคยเป็น เคยเป็น เราเคยเป็นเมื่อเสวยชาตินั้น แต่ในปัจจุบันเป็นพระพุทธเจ้า

นี่ก็เหมือนกันก็ดวงๆ เราเคยคิดอย่างนั้น เราเคยคิดอย่างนี้ แต่ปัจจุบันก็อยู่เฉยๆ ถ้าปัจจุบันกูบ้ากาก็ไม่รู้จักตัวกูเองนะสิ ถ้าปัจจุบันกูเป็นคนดีเห็นใหม่ กูมีสติพร้อมก็ดวงนี้แหละเฉยๆ จิตมีหนึ่งเดียวก็นั่งอยู่เฉยๆ แต่เวลาคิดเวลาจะทำอะไรมันก็เป็นอีกตำแหน่งหนึ่ง แล้วจิตก็ดวงๆ อันนี้ประสาเราว่า มันเป็นการเอาไว้พุคกันทางวิชาการ เอาไว้พุคกัน พุคถึงเรื่องธรรมะแบบวิชาการ เราคุยกันได้ เหมือนคนเวลาทางวิชาการในการทำสวน แล้วเวลาลงไปทำสวนแล้วเขาไม่ต้องวิชาการหรือ เขาจบมา เขาจบมาขูดแมงไปปลูกก็เสร็จ แต่ถ้าวิชาการนะ โอ้โฮ ต้องหาเมล็ดพันธุ์พืช ต้องปรับพื้นที่ พุคกันไป

๕ ปียังได้กระดาษแผ่นหนึ่ง แต่ถ้างลงไปทำสวน จอบเล่มเดียวเท่านั้น ขุด เดี่ยวถูปลูก
ขึ้นมา ข้าวโพด อ้อยได้กินหมด

นี่ก็เหมือนกัน จิตก็ดวงๆ ไร้พุดทางวิชาการไป จิตเป็นอย่างนั้นนะ ทำสวนต้องมี
เมล็ดพันธุ์พืชนะ ต้องมียามาแมลงนะ ต้องมีปุ๋ยนะ ต้องมีพลังงาน ต้องมีคน ต้องมีน้ำ
ต้องมีอากาศ ต้องมีแดด อีก ๕๐๐ ปี จิต ๑๐๘ ดวง ถ้าจิตดวงเดียวมันทำได้หมด เราทำได้
หมด แล้วเขาจะเข้าใจได้

เห็นไหมนี่พุดถึงสันตตินะ คนเขียนมาทีแรก เพราะมันมีเข้าไปในเว็บไซค์กัน
หลายคน เรากลัวว่าเราจะเป็นเหยื่อไง จริงๆ ตอบปัญหานี้ก็กลัวเป็นเหยื่อนะ กลัวเขาเขียน
หลอก เขียนหลอกให้ ฉะนั้นนี่วราพรนี่คือผู้หญิง แต่ผู้หญิงผู้ชายมันก็หลอกได้เนาะ ไร่
เรื่องอย่างนี้พุดถึงมันเคลียร์แล้ว แต่วันนี้เห็นว่าไอ้คำว่าสันตติเราก็พุดไว้บ่อย แต่มันไม่
เป็นอย่างนี้ วันนี้ตั้งใจพุดให้มันชัดเจน ถ้าอย่างนี้มันไม่มีหรอก มันเป็นทางวิชาการ เป็น
ทางวิชาการหมายถึงว่าเราจินตนาการได้ เราคิดคาดหมายได้ แต่ถ้าเป็นความจริงไม่เป็น
อย่างนี้หมดเลย

ฉะนั้นทางวิชาการนี่ปรีชิตี โดยตามเป็นจริงปรีชิตีศึกษามาแล้วจะกลัวปฏิบัติ กลัว
ปฏิบัติเพราะปฏิบัติมันจับต้องตัวเป็นๆ ใจ กิเลสก็กิเลสตัวเป็นๆ เวลาฆ่าก็ฆ่ากิเลสตัว
เป็นๆ แต่ถ้ามันเป็นปรีชิตี กิเลสมันอยู่ในกระดาษ แล้วจะฆ่ามันเขาบอกว่าในกระดาษมัน
ฆ่าเสร็จแล้ว แต่เราไม่รู้เรื่อง ในกระดาษมันฆ่าเสร็จเลยนะเพราะพระพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว
ว่ากิเลสเป็นอย่างนี้ มรรคฆ่ากิเลสอย่างนี้ กิเลสมันเกิดในกระดาษ แล้วก็ฆ่ากันใน
กระดาษ ไอ้คนศึกษามันไม่รู้เรื่อง พอไม่รู้เรื่องมาพุด มันถึงจะงง แล้วมันถึงกลัวปฏิบัติ

ทีนี้ถ้าปฏิบัติเป็นข้อเท็จจริง มันก็จริง ถ้าปฏิบัติไม่เป็นข้อเท็จจริง มันก็เป็นฤทธิษี
ไพโรนะ เป็นนิยายธรรมะ แล้วพอเป็นนิยายธรรมะ คูสิ เวลาเทศน์กัน พระที่เทศน์ออกมา
มันเป็นเรื่องนิยาย เรื่องจินตนาการ พอเรื่องจินตนาการมันเลยตัดรากถอนโคนคือไม่มี
ข้อเท็จจริง แต่ครูบาอาจารย์ของเรานี้ มันมีที่มาคือข้อเท็จจริงตามธรรมนั้น

เวลาพุดธรรมะออกมาจากผู้รู้จริง จับกิเลสตัวเป็นๆ ฆ่าเป็นๆ ตัวเป็นๆ ฆ่ามันตาย
ต่อหน้าเห็นไหม หลักเกณฑ์อันนี้ถามมา หลวงตาท่านจะพุดคำนี้ ท่านไม่บอกว่าท่านรู้
แต่ท่านต้องการให้คนสงสัยถามท่าน เพราะคำถามคือถามด้วยความสงสัย คำตอบที่เป็น

ความจริงอันนั้นจะไปแก้ความสงสัยของคนถาม อันนั้นจะเป็นความจริง แต่ถ้าบอกว่ารู้รู้อะไร ฆ่ากิเลสฆ่าอะไร กิเลสตัวเป็นๆ มันมีกี่ขา หัวกิเลสมันเป็นอย่างไร พุคกันอย่างไร มันก็ไม่จบ แต่ถ้าคนสงสัย กิเลสมันเป็นอย่างไร มิ่งถามกุมาลี พออ้าปากมานั้นก็กิเลสมีงไป ก็มิ่งสงสัย มิ่งอ้าปากมาเพราะมิ่งสงสัยใช่ไหม นี่กิเลสเป็นอย่างนั้น กิเลสมันมีฟันเหมือนมิ่ง มีลิ้นเหมือนมิ่ง กิเลสก็อยู่ในใจมิ่ง นี่ธรรมชาติมันทันกันอย่างไร มันพูดปิดช่องทางที่จะแก้ได้เลย

ฉะนั้นถ้าเป็นจริง เห็นใหม่หลวงปู่มั่นหลวงปู่เสาร์ที่เป็นจริง ท่านเทศนาว่าการเราจะเคารพบูชามาก แล้วพอเราปฏิบัติแล้ว เราจะไปเจอความจริงนั้น แล้วเราจะซึ่ง เราซึ่งในบุญคุณของครูบาอาจารย์มาก แต่ถ้าเราไปศึกษามาแล้วเอามาเป็นท่อนๆ เอามาเป็นแยกแยะ เอามาเป็นสมบัติของเราโดยที่ไม่รู้จริง ขายหน้าเขานะ ขายหน้าเขา แล้วถ้าเป็นปฏิบัติจริง มีครูมีอาจารย์ เช่น หลวงตาเห็นใหม่ หลวงตาเวลาพระองค์ไหนที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง ท่านจะสั่งเลยบอกว่าเราสั่งไม่ให้เทศน์ เราสั่งไม่ให้สอน หลวงตาถ้าองค์ไหนผิดนะท่านจะบอกเลยว่าองค์นี้ให้หยุดชะ แล้วเราก็เชื่อกัน เคารพบูชากันเพราะเราถือนิสัยถือความเคารพบูชา กตัญญูกตเวทีกับครูบาอาจารย์กัน

นี่ในวงกรรมฐาน ในวงกรรมฐานเขาจะเชื่อฟังกัน อ้าวโสกันเด เขาจะเคารพบูชากัน แต่ถ้ามันไม่มีนิสัยมันก็แก่ออกไปอย่างนี้ แล้วก็บอกว่าถ้าในวงกรรมฐานเขาเคารพบูชากัน แล้วทำไมเรากัดเขาเยอะมากเลย เรากัดเขาด้วยความเคารพนะ ไอ้เรานี้กัดด้วยความเคารพ คือกัดให้เขารู้สึกตัวว่าไอ้คนที่พุดนี้ให้มีสติปัญญาบ้าง ไอ้ที่เรากัดเรากัดด้วยความเคารพ เราไม่ได้กัดด้วยกิเลสหรอก เราไม่ได้กัดด้วยต้นหาความทะยานอยาก เรากัดด้วยความเคารพ เอวัง